

E L Ő S Z Ó

„Professzor úr, hogy van? Kérdezhetek valamit? Tényleg jól értettem, hogy még mindig vákuum? Mármint hogy az egész univerzum, amely körülvesz bennünket? Beleértve Donald Trumpot meg a Fiat Chrysler Automobiles részvényeseit is, akik lassan megőrjítenek? Túl szép. Zseniális. Mindig is tudtam, hogy fizikát kellett volna tanulnom, és hagyni a fenébe ezt a sok ökörséget, amellyel már negyven éve foglalkozom.”

Sergio Marchionne hív az Egyesült Államokból: vége az idegőrlő, heti taposómalomnak, néhány nap következik Maranellóban, a Ferrari székhelyén, majd helikopterrel irány Torino, ahonnan Detroitba repül, aztán jön a hétvége, és az egész mókuserék kezdődik előlről. Nincs nagy változatosság, semmi szünet, de időszakosan közbeiktatott pihenők sincsenek.

Minden 2016-ban kezdődött, július végén, amikor meghívtam, hogy egy interjú erejéig látogassak el a Ferrari-művekbe. Számomra jó alkalom volt ez arra, hogy személyesen lássam a technikának ezeket a remekeit, és hogy elbeszélgessek a fiatal szakemberekkel és mérnökökkel, akik a régi mesterekből szinte mániákus műgondjával alkotják meg az új modelleket. A délelőtt gyorsan elszaladt, és már ott ültünk az étteremben, annál az asztalnál, amelynél egykor Enzo Ferrari is evett. Körös-körül mindenütt az „alapító atya” fényképei és számtalan győzelmének tárgyi emlékei vettek körül bennünket. Miközben a Forma-1-ről és az elektromos Ferrari-modellekről folyt a diskurzus, teljesen váratlanul telefonhívás érkezik: Sergio Marchionne az, kérdi, hogy be tudnék-e ugrani hozzá egy rövid köszöntés erejéig az irodájába.

A felső emeletek valamelyikére lifteztem, abban a meggyőződésben, hogy rövid, udvariassági látogatásban lesz részem, ezzel szemben arra sem volt időm, hogy leüljek, máris minden bevezetés nélkül elhangzott a legkevésbé magától értetődő kérdés: „Ön, professzor úr, hisz Istenben?”

Ha valami így kezdődik, nyilvánvaló, hogy a beszélgetésünk nem merül ki egy rövid és formális üdvözlésben. A rá következő órát a világegyetem keletkezéséről társalogva töltöttük: megvitattuk, mi a vákuum, azon töprengtünk, hogyan született a téridő, és hogy mikor lesz vége. Marchionne egyik cigarettáról a másikra gyújt, miközben mindenre magyarázatot akar. Őszinte érdeklődést és rácsodálkozást olvasok ki a tekintetéből. „Ezekkel a dolgokkal szerettem volna foglalkozni fiatal koromban. Odáig azonban soha nem jutottam el, hogy természettudományos kérdésekkel szembenézzek. Ezért filozófiából diplomáztam. Aztán meg az élet egészen más irányba terelt.” És már meséli is kanadai neveltetésének korántsem egyszerű történetét, beszámol azokról a részben esetleges körülményekről, amelyek a világ egyik legjelentősebb cégének a vezetőjévé tették.

Amikor a titkárnő figyelmeztet bennünket, hogy a sofőr, akinek ki kell vinnie engem a repülőtérré, meglehetősen ideges, mert azt kockáztatom, hogy lekésem a visszafelé induló járatot, el kell búcsúznunk egymástól. Indulás előtt azonban Marchionne még arra kér, hogy dedikáljam neki *A dolgok tökéletlen születése* című könyvemet, én viszont figyelmeztetem: később valamikor rá fogok kérdezni, hogy valóban elolvasta-e. Amikor aztán néhány hét múlva megint telefonhívást kapok tőle, nyilvánvaló lesz számomra, hogy még mindig benne van a játékban.

Rendszeres kapcsolat születik ebből, amelynek folytán néhány hónappal később Modenába utazom, annak az éves találkozónak az alkalmából, amelyet a Ferrari cég rendez, legfontosabb üzleti partnerei menedzsereinek a részvételével.

A vacsoránál aztán folytatjuk kérdezz-felelek játékunkat, ezúttal azonban asztaltársaink bevonásával. Így telik az egész este: szó esik a fekete lyukakról, Stephen Hawkingról és a gravitációs hullámokról. Később aztán, nem sokkal az előtt, hogy a desztertet feltálták volna, Marchionne csendre int mindenkit, és felkér, hogy vegyem át a szót. Beszélnem kell a világegyetem születéséről és a Higgs-bozon felfedezéséről, de nem szabad kíméletesnek lennem: „Keményen vágjon bele, professzor úr! Azt akarom, hogy ezek a bumburnyások megtudják, mik a világban az igazán fontos dolgok.”

Az este végén karon fog, és így szól hozzám: „Néhány év múlva visszavonulok mindettől, és újra fizikát fogok tanulni. Meg kell ígérnie, hogy összeállít számomra egy kis listát ismeretterjesztő, de nem túl leegyszerűsítő szövegekből a kvantummechanikáról meg az elemi részecskékről, hogy azok alapján jobban megértsem a dolgokat.”

Gyakran mondogatom, hogy a nagy kérdések, amelyekkel a fizika találja szemben magát, ott vannak mindannyiunkban, az őseredeti kíváncsiság pedig még ott izzik valamennyiünk lelkében. Vállalom, hogy elküldöm neki az olvasmánylistát, de némi kétkedés azért maradt a tekintetemben, képtelen voltam eltitkolni. Mire ő: „Professzor úr, higgye el, megteszem.” Abban a pillanatban egyikünk sem sejtette, hogy e tervek milyen hamar megghiúsulnak: Marchionne 2018. július 25-én meghalt.